

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله خانواده مسلمان ۲۹

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والعاقبه للمتقين،
ولاعداوان الا على الظالمين، والصلاه والسلام
على محمد الذي ارسله ربه رحمه للعالمين و
على آله و صحبه اجمعين.

دین اسلام با شریعت والا و قانون تمام شمول و فراگیر و نظامی دقیق و منظم که به تمامی جنبه‌های زندگی توجه کرده ... برای هر دختر و پسری که قصد ازدواج دارند، یکسری قواعد و معیارهایی برای تشخیص صحیح همسر آینده وضع نموده که اگر این معیارها از جانب طرفین رعایت گردد و دختر و پسر براساس رهنمودهای آن اقدام به تشکیل خانواده کنند، کانون زندگیشان مملو از پسرانی تشکیل خواهد شد که در اوج ایمان، با اخلاقی متعالی، جسمی سالم، عقلی توانا و شخصیتی مطمئن و مخلص در جامعه ظاهر می‌شوند.

در اینجا مهمترین ملاک‌ها و معیارهای انتخاب همسر را بیان می‌کنیم:

۱- انتخاب همسر بر اساس دیانت

منظور ما از دین، مفهوم حقیقی اسلام و تطبیق عملی آداب و ارزش‌های والای آن در رفتار و عمل است. التزام و پایبندی کامل بر برنامه‌ها و قوانین تمام شمول شریعت اسلامی برای زوجین الزامی است. وقتی که یکی از آن دو در این حد از رفتار و التزام عملی باشد می‌توانیم او را متدین و با اخلاق بدانیم در غیر این صورت به انحراف در رفتار و فساد اخلاقی او حکم خواهیم کرد.

هرچند در چشم مردی ظاهری پرهیزگار و متدین داشته باشد.

بدین سبب است که پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم تمامی کسانی را که قصد ازدواج و تشکیل خانواده دارند، راهنمایی کرده است که مهمترین شرط انتخاب همسر برای پسر و دختر، دینداری است، تا زن در زندگی زناشویی آینده خود، وظیفه کامل خود را در حق خانواده همسر و فرزندان ادا کند. همچنین پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم اولیاء دختران را نیز راهنمایی کرده‌اند که در باره‌ی خواستگار دخترشان تحقیق و بررسی کنند که آیا دیندار و با اخلاق است یا نه؟ و آیا توان اداره خانواده و تربیت فرزندان را دارد و نیز می‌تواند حقوق زناشویی را ادا کند؟ و آیا غیرت آن را دارد که از شرف حیثیت خانوادگی محافظت کند؟ و آیا توان تأمین مخارج و هزینه خانواده را دارد؟!

«ترمذی» از رسول اکرم صلی الله علیه وسلم روایت می‌کند که فرموده‌اند: «هرگاه کسی که از دین و اخلاقش، راضی هستید، برای خواستگاری دخترتان آمد، با ازدواجش موافقت کنید، اگر این کار را نکنید باعث فتنه و فساد بزرگ در روی زمین (بین مردم) خواهد شد». پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم در این حدیث شریف دین و خلق نیکو را توأماً در نظر گرفته است، نه ثروت و دارایی را، و به ما هشدار می‌دهد که اگر به این دو خصلت توجه نکنیم، چه بسا این ازدواج موجب فتنه و فساد بزرگی در روی زمین خواهد شد. در روایت است که شخصی نزد امام حسن رضی الله عنه آمد و عرض

کرد: من دختری دارم، به نظر شما چه کسی را برای همسری او برگزینم؟ فرمود: شوهری انتخاب کن ه تقوای الهی را داشته باشد، زیرا چنین انسانی اگر زنش را دوست بدارد احترامش را مراعات می‌کند و اگر با او میانه‌ای خوب نداشته باشد در حق او ستم روا نخواهد داشت.

«بخاری و مسلم» به نقل از ابی‌هریره رضی الله عنه روایت کرده‌اند که رسول خدا فرموده‌اند: ازدواج با زن به‌خاطر چهار صفت و ویژگی انجام می‌شود: یکی به‌خاطر مال و ثروتش، دوم: به‌خاطر نجابت و اصل و نسب خانوادگی‌اش، سوم: به‌خاطر زیبایی و جمالش و چهارم به‌خاطر دین و ایمانش. پس زن با ایمان و متدین را انتخاب کن تا خوشبخت شوی».

و به‌راستی چه فتنه‌ای بزرگتر بر دین و تربیت و اخلاق دختر جوان و متدین، که در چنگال خواستگاری ملحد، فاجر و فاسق گرفتار شود که برای شرف و ناموس و حیثیتش ارزش و اعتباری قائل نیست و به‌هیچ قانون و عهد و پیمانی پایبندی ندارد؟!

و حقیقتاً چه مصیبت عظیمی است برای زن مؤمن و شایسته‌ای که پاکدامنی و نجابت او را شوهری بی‌دین و بی‌بندوبار لک‌ه‌دار می‌کند و او را مجبور به برهنگی و همنشینی با مردان بیگانه و نوشیدن شراب و رقصیدن با مردان نامحرم، می‌نماید. در واقع او را به‌طرف فساد و تباهی دین و اخلاق سوق می‌دهد؟! متأسفانه، چه بسیارند دختران عقیقه‌ای که در خانه پدرشان نمونه عفت و پاکی

بوده‌اند، ولی زمانی که وارد منزل شوهری فاجر و بی‌بندوبار شدند، تبدیل به موجودی مفتضح و بی‌هوده گردیدند که هیچ ارزش و اعتباری برای عفت و شرف خود قائل نمی‌شوند و برای آنان اصول و فضائل اخلاقی هیچ اهمیتی ندارد!!

شکی نیست که در چنین خانواده‌ای که منجلاّب گناه و فساد است، فرزندانی رشد می‌کنند که در آینده افرادی منحرف و بی‌بندوبار خواهند بود. مگر اینکه خداوند به آنها رحم کرده و افرادی پیدا شوند و با زحمت زیاد آنها را از غرق شدن در منجلاّب فساد و محیط فاسد، نجات دهند و به‌سوی اصلاح و هدایت راهنماییشان کنند. بنابراین انتخاب همسر بر اساس دینداری و پایبندی به اخلاق از مهمترین مواردی است که زندگی سعادت‌مند و تربیت فاضله‌ی فرزندان و حیثیت و ثبات آینده زندگی زناشویی موفق را برای زوجین تضمین می‌کند.

۲- گزینش همسر بر اساس اصالت و شرافت خانوادگی

یکی دیگر از اصول و ضوابطی که اسلام برای انتخاب همسر آینده وضع نموده، انتخاب همسر بر اساس نجابت و اصالت خانوادگی است. به این معنی که شریک زندگی آینده و همسر از خانواده‌ای اصیل و ریشه‌دار باشد که در بین مردم به شرافت و پاکی و شایستگی اخلاق معروف باشند. چرا که مردم در واقع، مانند معادنی هستند که از

لحاظ اصالت و حقارت، فساد و سلامت اخلاقی با هم متفاوتند!!

شاید راز حکمت این توصیه‌ها آن باشد که از همان ابتدا سنگ بنای وجودی فرزندان، از بهترین‌ها باشد و طبع و خلق و خوی آنان با عادات ارزشمند و اخلاق اسلامی درآیند و در دوران کودکی شیر مکارم و فضائل اخلاقی را از این مبدأ متعالی بنوشند و خصائل و اخلاق خوب را به این شیوه برگزیده و کسب نمایند. به همین جهت وقتی که «عثمان بن ابی‌العاص ثقفی» فرزندان را به گزینش نطفه پاک و پرهیز از همسری که از اصل بد منشأ گرفته است، سفارش می‌کند، می‌گوید: «ای فرزندانم، ازدواج کننده، مانند کسی است که نهالی را می‌کارد سپس باید کمال دقت نماید که در چه زمینی نهالش کاشته می‌شود، ریشه و اصل بد، فرزند و نتیجه نیک به‌بار نمی‌آورد. پس در انتخاب خود دقت کنید هر چند طول بکشد.

دلیل دیگر اثبات ارزش این‌گونه انتخاب، پاسخی است که عمرین خطاب رضی الله عنه در جواب شخصی که از او پرسیده بود، حق فرزند بر پدرش چیست؟ فرمود: «اینکه مادری خوب برایش برگزیند و نامی نیک برای فرزند انتخاب کند و به او قرآن بیاموزد».

پس اگر علاقمندان به ازدواج خواسته باشند در زندگی زناشویی موفق باشند و به دنبال فرزندان شایسته، نسلی پاک و با ایمان باشد لازم است، در اختیار همسر خود بسیار دقت نمایند.

۳- انتخاب دختران غیرفامیلی برای ازدواج

زن غیرخویشاوند (از لحاظ رابطه نسبی) برای ازدواج بهتر از زنی است که رابطه خویشاوندی دارد، زیرا ازدواج با خویشاوندان و اقوام نسبی، احتمال بروز بیماریهای مختلف و نقص عضو، امری مسری و ضایعات ارثی را در طفل افزایش خواهد داد.

ولی با ازدواج غیرفامیلی، سلامت و نیرومندی طفل تأمین خواهد شد، همچنین چنین ازدواجی روابط اجتماعی را مستحکمتر خواهد کرد و ارتباط خانواده‌ها با هم نزدیک خواهد شد. پس نباید تعجب کنیم، اگر می‌بینم پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم مسلمانان را از ازدواج با خویشاوندان و اقوام نسبی برحذر داشته، تا طفلی که نتیجه این ازدواج است، ضعیف و مریض نباشد و دچار نقص جسمی و بیماریهای ارثی نگردد.

علم وراثت ثابت کرده که ازدواج فامیلی منجر به وجود آمدن نسلی ضعیف و رنجور چه از جنبه‌ی جسمی و چه از جنبه‌ی هوشی و ذهنی می‌شود، که منشأ اخلاق ناپسند و مذموم و عادات زشت اجتماعی نیز خواهد شد.

۴- برتری ازدواج با دوشیزگان

یکی دیگر از دستورات روشنگرانه اسلام در انتخاب همسر، برگزیدن دختر باکره و برتر دانستن آن نسبت به زن بیوه است. حکمت عمیق و فوائد زیادی در این رهنمود موجود است. از جمله این فوائد:

- با چنین ازدواجی، کانون خانواده مملو از آرامش و محبت می‌شود. و او این باعث عدم تیرگی روابط

خانواده و عدم افتادن در دام جدال و خصومت خواهد شد.

- دختر اصولاً در اولین برخورد با شوهرش، مهر و محبت خود را نثار او می‌کند، زیرا شوهرش اولین انسانی است که به دایره عصمتش پا گذاشته، بنابراین وجودش با وجود همسرش درمی‌آمیزد و جوی از آرامش و الفت و محبت بینشان برقرار می‌شود. اما زن بیوه در ازدواج دوم حلاوت و الفت ازدواج اول را نخواهد داشت و تعلق خاطر و تمایل پیشین را نسبت به شوهرش ندارد، چنانکه گفته‌اند: «عشق نخستین، نیرومندترین عشق است».

عجیب نیست اینکه می‌بینیم عایشه رضی الله عنها این حالت را با مثالی برای پیامبر صلی الله علیه وسلم اظهار می‌کند آنجا که به پیامبر خدا صلی الله علیه وسلم عرض می‌کند: ای رسول خدا صلی الله علیه وسلم اگر در راه، جایی فرود آیی و دو درخت آنجا باشد، یکی از آن دو میوه‌اش خورده شده و دیگری دست نخورده و بکر باشد، زیر کدامیک استراحت می‌کنی؟ پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: زیر سایه آن درختی که دست نخورده باشد و عایشه لگفت: من همان درخت دست نخورده‌ام. [روایت بخاری]

مقصود حضرت عایشه رضی الله عنها از این مثال، بیان فضلی است که بر سایر امهات المؤمنین داشتند. پیامبر صلی الله علیه وسلم به بعضی از دلایل برتری دختران باکره بر بیوه زنان اشاره می‌کند. می‌فرماید: «با دختران

باکره ازدواج کنید که خوش سخن‌ترند، رحمی باروتر و زایاتر دارند، مکر و حيله آنان کمتر است و با شوهر بیشتر سازگاری دارند.» [روایت ابن‌ماجه و بیهقی]

همچنین پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم در گفتگو با یکی از یارانشان به نام «جابر» به این نکته لطیف اشاره دارند که ازدواج با باکره را افزایش می‌دهد و در جهت حفظ فرد مسلمان از گناه و پاسداری از عفت او بهتر است. «بخاری» و «مسلم» روایت کرده‌اند که «جابر» می‌گوید: در بازگشت از غزوه - ذات‌الرقاع - با نبی اکرم صلی الله علیه وسلم همراه بودم از من پرسیدند که آیا ازدواج کرده‌ای؟ گفتم: بله ای رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمودند: باکره است یا بیوه؟ گفتم: بیوه، فرمودند: چرا با دوشیزه‌ای ازدواج نکردی که با او شوخی و بازی کنی و او هم با تو بازی کند؟ گفتم: ای رسول خدا صلی الله علیه وسلم پدرم در جنگ احد شهید شدند، و بعد از شهادتش هفت دختر برجای گذاشت به این دلیل زن بیوه و با تجربه‌ای برگزیدم تا بتواند از آنها سرپرستی و مواظبت کند، پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «ان شاء الله نتیجه‌ی گزینش همان باشد که می‌خواهی».

این حدیث اشاره دارد به اینکه ازدواج با دختر باکره بهتر از زن بیوه است، مگر در موارد مخصوص، مانند موردی که جابر رضی الله عنه بیان کرد که برای نگهداری و مواظبت فرزندان یتیم و توجه به جان آنان است، که در واقع به اقتضای این آیه‌ی شریفه عمل کرده است که

می‌فرماید: «در انجام اعمال نیک و تقوا، با هم دیگر تعاون و همکاری کنید».

۵- برتری ازدواج با زنان زایا

از دیگر دستورات اسلام در جهت انتخاب همسر مناسب، گزینش همسری است که قادر به آوردن بچه باشد، زن زایا به دو طریق شناخته می‌شود:

اولاً: سلامت جسمی و نداشتن امراضی که از بارداری زن جلوگیری کند و برای تشخیص این مسئله باید از متخصص کمک گرفت.

ثانیاً: در نظر گرفتن وضعیت مادر و خواهران دختر مورد نظر که ازدواج کرده‌اند، که آیا از زنان زایا هستند یا نه، زیرا غالباً از این جهت با هم تشابه دارند. از جهت پزشکی زنی که استعداد بچه‌دار شدن دارد از لحاظ جسمی دارای وضعیت مطلوب است و از توانایی جسمی خوبی برخوردار می‌باشد و نشانه این توانایی قدرت انجام دادن کارهای منزل و رسیدگی به ترتیب و پرورش بچه‌ها و ادای حقوق و وظایف زنانه به نحو احسن می‌باشد. با توجه به آنچه بیان کردیم نتیجه می‌گیریم کسی که توانایی تربیت اولاد را آنچنانکه اسلام دستور داده در خود نمی‌بیند و قصد ازدواج دارد، به مطلوب خود دست نمی‌یابد مگر آنکه در جستجوی زن بارور باشد و با تربیت فرزندان صالح و شایسته بر تعداد امت محمدی که خداوند آنها را الگو و نمونه برای تمامی انسانها و بهترین امت قرار داده، بیفزاید...

این مطلب از رهنمودهای پیامبر اکرم صلی الله علیه وسلم است، هنگامی که مردی خدمت حضرت مشرف شد و گفت: زنی را دوست دارم که دارای اصل و نسب و مال و منصب است، ولی باردار نمی‌شود، آیا با او ازدواج کنم؟ فرمودند: خیر، بار دیگر نزد پیامبر صلی الله علیه وسلم آمد و سؤال کرد، پیامبر او را مجدداً نهی کرده و بار سوم خدمت حضرت رسید و تقاضای خود را تکرار کرد. پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «همسری را انتخاب کن که زایا و مهربان و محبوب باشد، زیرا من به فراوانی شما در روز قیامت افتخار می‌کنم». [روایت ابوداود، نسایی و حاکم]

۶- در نظر گرفتن صحت و سلامتی جسم

اسلام برای تضمین خوشبختی زوجین و ایجاد نسلی پاک و نیرومند، پسر و دختر را تشویق می‌کند که به معیار توانایی و صحت جسمی و سلامت عقلی، توجه داشته باشند. به همین خاطر اسلام به زوجین حق داده است که در صورت عدم توانایی وظایف زنانه همسرش، ازدواج را فسخ نماید. همچنانکه پیامبر صلی الله علیه وسلم می‌فرماید: «همانطور که از شیر می‌گریزی از شخص مبتلا به مرض جذام دوری کن» و در حدیثی دیگر می‌فرماید: «مریض باید از نزدیکی با شخص سالم خودداری کند». [بخاری]

آنچه بیان کردیم، مهمترین معیارهای انتخاب همسر می‌باشد.

پس اسلام ایجاد اولین پناهگاه برای خانواده را با ازدواج معالجه نموده تا بدین وسیله شخص بر اساس مبادی استوار و قواعد عملی سالم در انتخاب شریک زندگی موفق باشد. انتخابی که مهمترین معیارهایش تدبیر، اصالت خانوادگی و ترجیح دوشیزه بر بیوه است. از آن جایی که انسان مسلمان، می‌داند که از کجا آغاز کند تا بتواند خانواده‌ای مسلمان تشکیل و فرزندانی صالح به جای بگذارد و در اینجا نسلی مؤمن به خدا، سهیم باشد، انجام وظایف و مسؤولیتهای دشوار دیگر در ارتباط با این اهداف بر او سهل و ساده می‌گردد. و هر راهی را که در جهت اصلاح خانواده و فرزندانش بپیماید برایش آسان می‌نماید و کلاً در تشکیل خانواده و ترسیم آینده فرزندان موفق و خوشبخت خواهد بود. چرا؟! زیرا او سنگ بنایی را به وجود آورده است که اساس ترتیب صحیح بر آن استوار می‌باشد و از اصول اصلاح اجتماعی و نشانه جامعه فاضل به حساب می‌آید، بدون شک آن سنگ بنا همان زن شایسته است.

خلاصه اینکه هر یک از مرد و زن دوست دارند که در طرف مقابل برخی از صفات مانند صفات زیر وجود داشته باشد.

ویژگی‌های مرد ایده‌آل:

مرد ایده‌آل برای زندگی کسی است که از ایمان و اخلاق و قوت شخصیت و مردانگی برخوردار باشد. زیرا دینداری مرد و پرهیزکاری و حسن اخلاق و رفتار او مایه امنیت و آسودگی حال و آینده زنان به شمار می‌آید.

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَعَاشِرُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ﴾ (النساء / ۱۹)

«با زنان به شیوه‌ای پسندیده رفتار کنید».

و رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده است:

«هرگاه کسی به خواستگاری دختر شما آمد و از دین و اخلاق او رضایت داشتید، دست رد به سینه او ننهید، اگر این کار را نکنید، فساد و تباهی گسترده‌ای در میان شما به وجود خواهد آمد». (ترمذی و ابن ماجه و حاکم)

بر همین اساس مهم‌ترین ویژگی خواستگار از نظر عاقلان و پرهیزکاران و دوراندیشان، اخلاق و دینداری است.

حسن بن علی رضی الله عنه فرموده است: «آدم دیندار را به همسری دختر خود انتخاب کنید، زیرا اگر او را دوست بدارد، به خوبی احترام او را نگاه می‌دارد و اگر او را دوست نداشته باشد، به او ستم نخواهد کرد». (فقه خانواده دکتر وهبه الزحیلی)

اما این‌که برخی از خانواده‌ها ملاک و معیارشان برای خواستگار ثروت و دارائی و مقام و موقعیت اوست و برایشان مهم نیست که خواستگار آدمی ناپرهیزکار و فاسق و بدکار است، در واقع آدم‌هایی کم‌خرد و ظاهربین هستند. زیرا مال و ثروت دائمی و ماندگار نیست، اما فسق و فجور و فساد مایه گرفتاری و پریشانی و قطع ارتباط همسری و باعث پشیمانی است.

ویژگی‌های زن ایده‌آل:

مهم‌ترین ویژگی‌ها و صفات مطلوب در زنان و دختران چهارچیز هستند:

۱- ایمان و اخلاق

مهم‌ترین خصوصیتی که زن و دختر بایستی از آن برخوردار باشند، ایمان و اخلاق است. زیرا زن به سبب نداشتن ایمان و اخلاق خوب، به مسئولیت‌های دینی خود اهمیت نمی‌دهد و زمینه‌ساز دل‌مشغولی‌ها و مشکلات فراوانی می‌گردد و ممکن است پس از مدتی مرد از طریق طلاق یا رها کردن یا اذیت و آزارش درصدد نجات از دست او برآید. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿فَالصَّالِحَتُ

قَنِيتَتْ حَفِظَتْ لِّلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ﴾ (النساء / ۳۴)

«زنان خوب و صالحه آنهایی هستند که فرمانبردار (اوامر شوهر به جز در موارد معصیت خدا) بوده و اسرار خانوادگی را پنهان می‌دارند، زیرا خداوند به حفظ آنها دستور داده است».

امام مسلم از عبدالله بن عمرو روایت نموده که: «دنیا همه‌اش متاع و کالاست، و بهترین متاع آن همسر پاک و پرهیزکار است».

هم‌چنین رسول خدا صلی الله علیه وسلم در این ارتباط مسلمانان را راهنمایی نموده و فرموده است:

«(معمولاً) زنان به چهار دلیل برای همسری انتخاب می‌شوند. به خاطر ثروت، موقعیت، زیبایی و دینداری. شما دیندار را انتخاب کنید، زیرا مایه خیر و برکت و آسودگی است». (اخرجه الجماعة الا لترمذی).

معنی این فرموده رسول خدا صلی الله علیه وسلم این است که: معمولاً بسیاری از مردم هنگامی که قصد ازدواج را دارند به دنبال زنان ثروتمند می‌روند، اما ممکن است

همین ثروت و دارایی سبب انحراف و سرکشی او بشود و برخی هم زنان و دختران خانواده‌های مشهور و یا ثروتمند را برمی‌گزینند، که این هم ممکن است سبب تکبر و خودخواهی همسر و هم‌چنین زمینه‌ای برای ناموفق بودن ازدواج بشود و برخی هم زنان و دختران را تنها به دلیل برخورداری از زیبایی انتخاب می‌کنند، اما ممکن است همان زیبایی مشکل‌ساز بگردد و بسیاری از ناهنجاری‌ها و اختلاف را به وجود بیاورد.

اما چنانچه ملاک و معیار انتخاب همسر ایمان و اخلاق باشد، هرچند از مقام و مال فراوانی برخوردار نباشند، اما عشق و صفا و صمیمیت بر سر زندگی آنان سایه خود را خواهد افکند. و انسان‌های عاقل و دوراندیش در هر شرایطی سعی و تلاش‌شان آن است که برای دوستی و همسایگی و شراکت - به ویژه شریک عمر و زندگی - انسان‌های اهل ایمان و اخلاق را برگزینند.

حدیث دیگری این موضوع را مورد تأکید قرار می‌دهد و می‌فرماید: «زنان را تنها به خاطر زیبایی انتخاب نکنید، زیرا ممکن است این زیبایی سبب انحراف‌شان بشود و به خاطر دارائی با آنان ازدواج نکنید، زیرا ممکن است ثروت سبب سرکشی آنها بگردد. بلکه دیندار را برای شریک زندگی انتخاب کنید، و زن برده و سیاه‌پوستی دیندار بسیار بهتر است (از زنی که از دینداری و پرهیزکاری برخوردار نیست)». (ابن ماجه و بزار و بیهقی)

۲- دختر یا بیوه؟

بهتر آن است که از دختر خواستگاری شود، زیرا عشق و علاقه متقابل از استحکام بیشتری برخوردار خواهد بود و آمادگی مناسب‌تری را برای تولد فرزند دارد و امکان تفاهم و سازگاری با او بیشتر است.

از جابر روایت شده که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده است: «جابر با دختر ازدواج کرده‌ای یا بیوه زن؟ گفت: با بیوه. فرمود: چرا با دختری ازدواج نمودی که بیشتر با هم به شوخی و سرگرمی بپردازید». (اخرجه الجماعة).

اما این سفارش به ازدواج با دختران، به هیچ‌وجه به معنی اهمال ازدواج با زنان بیوه نیست و رسول خدا صلی الله علیه وسلم کار جابر را مورد تأیید قرار داده و از طرف دیگر زنان بیوه برای اداره منزل و تربیت فرزندان از توانایی و تجربه بیشتری برخوردارند.

۳- اهل عشق و محبت

بهتر آن است که زن یا دختر مورد نظر خوش اخلاق و شاداب بوده و به ازدواج رغبت داشته باشد. زیرا محبت دوطرفه زمینه ثبات و استحکام زندگی مشترک و معاشرت مطلوب و تربیت فرزندانی سالم و شایسته است.

از معقل بن یسار روایت شده که گفته است: مردی به نزد رسول خدا صلی الله علیه وسلم آمد و گفت: خانمی زیبا را از خانواده‌ای محترم برای ازدواج در نظر گرفته‌ام، اما او زنی نازاست. اجازه می‌فرمائید با او ازدواج نمایم؟ رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: نه من راضی نیستم. برای

بار دوم و سوم آن مرد مراجعه کرد و در نهایت رسول خدص فرمود: «با زنی مهربان که فرزندان زیادی را برایتان به دنیا بیاورد ازدواج کنید، زیرا من به جمعیت فراوان شما افتخار می‌کنم». (ابوداود و نسایی)

۴- عقیم نبودن

از طریق تحقیق در مورد تعداد خانواده آنها و خواهران و نزدیکان او می‌توان به این موضوع پی برد، زیرا وجود فرزند حلقه ارتباطی بسیار محکمی میان زن و مرد و عطر و گل باغچه و مایه استقرار زندگی مشترک است. رسول خدا صلی الله علیه وسلم می‌فرماید:

«بهترین زن کسی هست که اگر آنان را نگاه کنی شادمان شوی و هرگاه به او دستوری بدهی، اطاعت نماید و انتظارات تو را برآورده کند و چنانچه حضور نداشته باشی از مال و ناموست پاسداری کند». (نسایی)

شایستگی (هم‌شان بودن) و تناسب زن و مرد

به خاطر آن‌که زن و مرد در زندگی مشترک دچار اختلاف و ناهنجاری نشوند، در پاره‌ای از امور بایستی با هم تناسب داشته باشند. مالکیه می‌گویند در «دیانت و سلامت» بایستی با هم متناسب باشند. اما اکثریت علما بر این باورند که دختر و پسر یا زن و مردی که قرار است با هم ازدواج نمایند بایستی در موارد زیر با هم کفایت و تناسب داشته باشند. در دین و اخلاق و پاکی و پرهیزکاری، نسب و خانواده، حرفه و شغل و تحصیل و ثروت و مقام.

از نظر مذاهب چهارگانه وجود کفایت و تناسب جزو ملزومات ازدواج هستند، اما عدم کفایت مانع صحت ازدواج به شمار نمی‌روند. و دلیل ضرورت وجود کفایت احادیث ضعیفی هستند؛ از جمله این حدیث ابن عمر رضی الله عنه که: «برخی از مردم عرب با برخی دیگر و قبیله‌ای با قبیله‌ای دیگر و مردی با مرد دیگر و بردگان هم به همین صورت با هم هم‌شان هستند». (اخرجه الحاكم) واقعیت این است که دلیل مراعات شایستگی (هم‌شان بودن) و تناسب به عرف رایج و هماهنگی میان مصالح مرد و زن برمی‌گردد. زیرا آدم با شرافت و با کرامت حاضر به زندگی با آدم پست و بی‌شخصیت نیست. لازم به یادآوری است که موضوع کفایت و تناسب بایستی در ارتباط با مرد مورد ملاحظه قرار گیرد، نه در ارتباط با زن. زیرا در این صورت عقد نکاح به خاطر درخواست اولیاء و پیشگیری از عیب و عار دچار فسخ می‌شود. هرگاه زنی با کسی که در شأن او نیست، ازدواج نماید عقد او صحیح است و اولیای او حق دارند به او اعتراض کنند و تقاضای فسخ عقد را بنمایند، مگر آن‌که به اختیار خود از این حق‌شان صرف‌نظر نمایند.

رأی برتر از نظر حنفیه این است که نکاح انسان طبیعی و سالم با کسی که در شأن او نیست، به خاطر امکان بروز ناهنجاری‌های مختلف فردی و اجتماعی - جایز نیست.

**وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله
وصحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.**